

Igitabo cya Yoweli n'Itorero ry'Abadiventisiti b'Umunsi wa Karindwi ry'i Lawodikiya - Nomeru Cumi n'Icyenda

Jeff Pippenger
2025-12-25

Umubare Cumi n'Icyenda

Intare yo mu muryango wa Yuda ni izina rya Yesu, rikaba rishimangira umurimo wa Kristo wo gushyiraho ikimenyetso ku Ijambo Rye ry'ubuhanuzi hanyuma akarikuraho. Mu gice cya gatanu cy'Ibyahishuwe, Intare yo mu muryango wa Yuda, ari na yo mizi ya Dawidi, yaratsinze kugira ngo ibumbure icyo gitabo. "Umuzi" wa Dawidi wari Yese, kandi umuzi wa Yese wari Peresi, kandi umuzi we wari Yuda, kandi umuzi we wari Yakobo, kandi umuzi we wari Isaka, kandi umuzi we wari Aburamu. Umuzi wa Dawidi cyangwa wa Yese, iyo uvuzwe mu isano n'Intare yo mu muryango wa Yuda, ushimangira amahame yo gutangira no kurangiza, ari yo Alufa na Omegam. Igihe Ibyahishuwe bya Yesu Kristo bibumbuwe mu gice cya mbere cy'Ibyahishuwe, ikiranga nyamukuru cy'imico Ye ni uko ari Alufa na Omegam. Uwo Ari We ubwe ni na yo hame rikoresha mu kubumbura ubuhanuzi Intare yo mu muryango wa Yuda yashyizeho ikimenyetso, iyo igenekereje ko igihe kigeze.

Gukurwaho ikimenyetso ku Ijambo ry'Imana ry'ubuhanuzi ni imwe mu ngingo z'umurimo w'Imana wo gucungura, ubwo ikoresha imbaraga z'Ijambo ryayo kugira ngo itange amatorero n'ububutse hakurikijwe ubushake bwayo. Mushiki wa White avuga yuko, igihe ibitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe bizasobanukirwa neza kurushaho, hazaboneka muri twe ububutse bukomeye. Umucyo w'Ijambo ry'Imana ry'ubuhanuzi ni wo utanga ububutse n'ivugururwa hakurikijwe ubushake bwayo.

Mushiki wacu White, iyo arebye ku minsi y'imperuka, yerekeza ku ivugururwa rikomeye ribaho hagati mu bwoko bw'Imana mu minsi ya nyuma. Ububutse n'amavugururwa by'amateka yera byose byakomotse ku Ijambo ry'Imana, kandi buri gihe muri ibyo bihe byera cyerekezaga ku bubutse n'ivugururwa rikomeye rya nyuma ritangira gato mbere y'itegeko ryo ku cyumweru. Ibyo byubutse bibazwa no gufungurwa kw'Ijambo ry'Imana. Inkuba ndwi zari zarafunzwe, nk'uko n'igitabo cya Daniyeli mu gice cya cumi na kabiri cyari cyarafunzwe.

Iyo dushyize mu bikorwa ibimenyetso bya gihanuzi biranga igihe cyo gutatanywa gifitanye isano n'ikimenyetso cya 1260, dusanga mu Ibyahishuwe igice cya cumi na kimwe, Mose na Eliya baryamye bapfuye mu muhanda iminsi itatu n'igice. Ku murongo wa cumi n'umunani, igihe cy'uburakari bw'Imana kiba kigeze. Mose na Eliya bagereranya ubwoko bw'Imana mbere gato y'iherezo ry'igihe cy'imbabazi ku bantu. Batatanyirizwa iminsi 1260 y'ikigereranyo mu mihanda y'i Sodomu n'i Egiputa, aho Yesu yabambwe.

Mose na Eliya bahawe imbaraga zo gutanga ubuhamyu bwabo uhereye ku murongo wa gatatu kugeza ku murongo wa karindwi, aho bicirwa mu muhanda. Yohana yarangije gupima urusengero ku murongo wa kabiri, hanyuma Mose na Eliya bahabwa imbaraga zo gutanga ubuhamyu bwabo, bambaye ibigunira. Ubutumwa bwa Eliya na Mose bwahawe Abadivantisiti b'Abamilerite b'i Filadelifiya mu 1844, kandi mu 1863, amajwi yabo yari amaze gutabwa mu rwobo n'imigenzo n'amatwara byahererekanyijwe uko ibisekuru bisimburana. Baherewe imbaraga zo gutanga ubuhamyu bwabo mu gihe cy'imyaka itatu n'igice, bambaye "ibigunira," ikimenyetso cy'umwijiya warushagaho kwiyongera guhera mu 1863.

Iyo dushyize mu bikorwa insobanuro ya Mushiki wa White ivuga ko inkuba ndwi zigereranya ibyabaye byerekeye marayika wa mbere n'uwa kabiri, mu buryo bw'umurongo ku murongo, twubaka amateka atangirana na marayika amanuka azanye ubutumwa; ariko, umurongo ku murongo, uwo marayika ni marayika wa mbere kandi ni uwa kabiri. Umwe yashyize ikirenge cye ku butaka n'ikindi ku nyanja ku wa 11 Kanama 1840, undi we agera ku gutenguha kwo ku wa 19 Mata 1844.

Ikimenyetso gikurikira muri buri mateka ajyanye ni ikiganza cy'Imana, gifitanye isano n'ameza ya Habakuki. Ku ngelosi ya mbere, hakozwe igishushanyo cya 1843, ariko habayemo ikosa muri zimwe mu mibare. Ku ngelosi ya kabiri, ikiganza cy'Imana ni ikimenyetso cy'ameza ya Habakuki; kigaragazwa igihe yavanagaho ikiganza cye kuri iryo kosa. Amaze kuvanaho ikiganza cye, ubutumwa bwakomeje gutera imbere buhoro buhoro kugeza ku ndunduro yabwo mu materaniri y'inkambi ya Exeter, mbere gato yo gucika intege kwabayeho ku wa 22 Ukwakira 1844.

Imirongo ibiri igaragaza ubutumwa bwo ku isi yose, kuko marayika uhagera ashya ikirenge kimwe ku butaka n'ikindi ku nyanja, kandi ubuhumeke bw'Imana butumenyesha ko ibi bigereranya ubutumwa bwo ku isi yose. Uwo marayika kandi agaragaza intangiriro y'igihe cyo gutinda mu mugani w'abakobwa icumi. Kuri iki kimenyetso cya mbere cy'inzira nanone tubona ukuboko kw'Imana gutuma habaho ikinyoma. Ku wa 19 Mata 1844, mu buryo bw'ubuhanuzi byagaragaraga nk'aho iyerekwa ryabeshye, ariko abafite kwihangana barategereje, kandi nubwo iyerekwa ryatinze, ntiryabeshye. Ariko iyo umurongo twubaka utangiye, ikinyoma cyo gucika intege kwa mbere gishyirwaho ikimenyetso nk'umwihariko w'ikimenyetso cya mbere cy'inzira.

Ni bwo ikimenyetso cy'inzira cy'ukuboko kw'Imana n'ameza ya Habakuki kigaragaza Imana itwikira ikosa, hanyuma ikavanaho ukuboko kwayo kuri iryo kosa. Mu mateka y'Abamilerite, iryo kosa ryaremewe n'Imana muri Gicurasi 1842, igihe imbonerahamwe yacapwaga, maze iryo kosa riza kugaragazwa nyuma yaho igihe umwaka wa 1843 warangiraga; ariko hashize igihe runaka, ni bwo Uwitwaga yakuyeho ukuboko kwe kuri iryo kosa ryari mu mibare. Iryo kosa ryamazeho kuwa muri Gicurasi 1842 kugeza ahantu runaka nyuma yo gucika intege kwa mbere. Ku byerekeye marayika wa mbere, ukuboko kw'Imana n'ameza ya Habakuki byashyizweho ikimenyetso muri Gicurasi 1842, ariko ukuvanaho ukuboko kwayo mu mateka ya marayika wa kabiri kwabayeho hashize igihe gito nyuma yo gucika intege kwa mbere.

Ibi hagaragaza ikimenyetso cy'inzira cy'"ikiganza" nk'igihe cy'ubuhanuzi. Igihe gitangira igihe ikiganza cye gitwikiriye ikosa, hanyuma kitarangira igihe ikiganza cye gikuwe kuri iryo kosa. icyo

gihe cy'ikiganza cye gitwikira no gukuraho icyo gitwikiro ni ishusho y'umurimo w'Intare yo mu muryango wa Yuda ubwo ishyiraho ikimenyetso ku mucyo w'ubuhanuzi hanyuma ikawukuraho. Yatwikiriye ukuri, hanyuma ihishura uko kuri nyako nyine—mu mucyo utandukanye utavuguruza umucyo wa mbere. Yabikoze kugira ngo izane ububyutse n'ivugurura by'Ijwi ryo mu Gicukury'Abamilerite.

Igihe cyo gutinda, cyatangiye igihe marayika yazaga, cyarangiye ubwo ukuboko Kwe kwavanwagaho, bityo hahishurwa umucyo w'ubuhanuzi watangiye “igikorwa cy'ukwezi kwa karindwi,” cyagejeje ku butumwa bw'Ijwi ryo mu Gicuku mu nama y'inkambi yabereye i Exeter, aho ubwo butumwa bwahindutse nk'umuraba ukomeye, kugeza ku rugi rwafunzwe mu gutenguha gukomeye. Ukwigaragaza kw'imbaraga z'Imana binyuze mu guhishurwa kw'Ijambo Ryayo kwabyaye ububyutse n'ivugurura byakomezaga kwiyongera.

Mu 1863, umutwe wa Millerite w'i Laodikiya wabujijwe kwambuka Yorodani, maze uhabwa ubutayu kugira ngo uhamanirwe Elija na Mose. Ubutumwa bwa William Miller bwari ubutumwa bwa Elija, kandi ubutumwa shingiro bwa Miller bwari “ibihe birindwi” bya Mose. Kwanga “ibihe birindwi” kwari ukwica Mose, kandi kwanga ukuri shingiro kwashyizwe ahagaragara na Miller, kwari ukwica Elija. Mu 1863, intumwa n'ubutumwa byiciwe mu muhanda, kandi uherye icyo gihe, inzira yonyine yo kubibona yari ukubishakira mu mva zabyo mu nzira za kera za Yeremiya. Byari bipfiriye mu muhanda—ni ukuvuga kugeza ubwo bizazurirwa. Bizazurwa igihe “ibyabaye by'ahazaza by'inkuba ndwi” bizaba “bihishuwe mu rukurikirane rwabyo” bisubiwemo—mu mateka y'abihumbi ijana na mirongo ine na bine.

Iyo amateka y'umumarayika wa mbere ashyizwe hejuru y'amateka y'umumarayika wa kabiri, imiterere y'ubuhanuzi itanga ahantu ho kwifashisha kugira ngo dukurikire ukuboko kwa Kristo, ari ko mucyo uri mu nzira y'Imborogo yo mu Gicuku. Umucyo wa mbere w'Imborogo yo mu Gicuku uramurika inzira, kandi ni umucyo w'“ukuboko kwe kw'iburyo kw'icyubahiro” uyobora inzira uzamuka muri iyo nzira.

Nasa nkikijwe n'umucyo, kandi mbona ko ndimo kuzamuka ndushaho kujya hejuru kure y'isi. Nahindukiye ngo ndebe abantu b'umuhamagaro wo kuza kwa Kristo bari mu isi, ariko sinabasha kubabona; maze ijwi rirambwira riti: “Ongera urebe, kandi urebe hejuru hatu.” Ako kanya nzamura amaso yanjye, mbona inzira igororotse kandi ifunganye, yubatse iri hejuru cyane y'isi. Kuri iyo nzira ni ho abantu b'umuhamagaro wo kuza kwa Kristo bagendaga berekeza ku murwa wari ku mpera y'iyi nzira. Bari bafite umucyo urabagirana washyizwe inyuma yabo ku ntangiriro y'inzira, uwo marayika yambwiye ko ari “gutaka kwa nijoro.” Uwo mucyo wamurikaga inzira yose uko yakabaye, kandi ukamurikira ibirenge byabo, kugira ngo batagwa.

“Niba bakomezaga amaso yabo kuri Yesu, wari imbere yabo gato, abayobora ajya mu murwa, babaga batekanye. Ariko bidatinze bamwe barananirwa, bavuga ko uwo murwa ukiri kure cyane, kandi ko bari biteze kuwugeramo mbere y'aho. Nuko Yesu akabatera umwete azamuye ukuboko kwe kw'iburyo kw'ikuzo, maze mu kuboko kwe havamo umucyo wahungiraga hejuru y'itsinda ry'Abadiventisiti, na bo bagasakuza bati 'Alleluia!' Abandi bo, kubera guhubuka, bahakanye umucyo wari inyuma yabo, bavuga ko atari Imana yari yabayoboye

ikabageza aho hose. Umucyo wari inyuma yabo uzima, usiga ibirengye byabo mu mwijima mwinshi rwose, maze barasitara, babura kubona ikimenyetso na Yesu, maze bagwa bava mu nzira, bagwa mu isi y'umwijima n'ubugome yari hepfo.” Christian Experience and Teachings of Ellen G. White, 57.

Iyo Kristo azamuye ukuboko kwe kw'icyubahiro, aba akoresha “ukuboko” kwe nk'ikimenyetso cy'umurimo we wo kuyobora ubwoko bwe. Iyo duhuje ukuza kwa marayika wa kabiri na marayika wa mbere wamanutse ku wa 11 Kanama, 1840, dusanga bombi bari bafite ubutumwa mu biganza byabo.

“Erekwa ukuntu ijuru ryose ryari rifitiye ubushake umurimo wakorwaga ku isi. Yesu yahaye marayika ukomeye ubutumwa bwo kumanuka no kuburira abatuye isi kwitegura ukuza kwe kwa kabiri. Uwo marayika amaze kuva imbere ya Yesu mu ijuru, urumuri rwinshi cyane kandi rw'ikuzo rujya imbere ye. Nabwiwe ko ubutumwa bwe bwari ubwo kumurikisha isi ikuzo rye no kuburira umuntu umujinya w'Imana uri kuza. ...

“Undi mumalayika ukomeye yatumwe kumanuka ku isi. Yesu ashyira mu kuboko kwe inyangirikiye, maze ageze ku isi ararangurura ati: ‘Babuloni iraguye, iraguye.’ Hanyuma nongera kubona abari baracitse intege bongera guhanga amaso yabo ku ijuru, bategerezanya ukwizera n'ibyiringiro ukuboneka k'Umwami wabo. Ariko benshi basaga n'abagumye mu mimerere y'ubupfu, nk'aho basinziriye; nyamara nabonaga ku maso yabo ibimenyetso by'agahinda kenshi. Abari baracitse intege babonye mu Byanditswe ko bari mu gihe cyo gutinda, kandi ko bagombaga gutegereza bihanganye isohozwa ry'iyerekwa. Ibihamya bimwe byari byarabayoboye gutegereza Umwami wabo mu 1843, ni byo byabateye kwitega ko azaza mu 1844. Nyamara nabonye ko benshi batari bafite wa mwete warangaga ukwizera kwabo mu 1843. Gucika intege kwabo kwari kwakonje ukwizera kwabo.” Early Writings, 246, 247.

Abamarayika bombi ni umwe mu bamarayika batatu, kandi abo batatu hamwe bagize ikimenyetso kimwe; ni cyo gituma bahurira ku butumwa bahagarariye, nubwo buri wese ahagarariye ubutumwa bwe bwihariye. Abamarayika bombi bafite “inyandiko” mu ntoki zabo, ishushanya ikigeragezo. “Marayika wa mbere n'uwa kabiri bagomba kugendana mu buryo bubangikanye” na marayika wa gatatu.

Imana yahaye ubutumwa bwo mu Ibyahishuwe 14 umwanya wabwo mu ruhererekane rw'ubuhanuzi, kandi umurimo wabwo ntuzahagarara kugeza ku iherezo ry'amateka y'iyi si. Ubutumwa bw'umumarayika wa mbere n'ubw'umumarayika wa kabiri buracyari ukuri kw'iki gihe, kandi bugomba kugendana n'ubu bukurikiraho mu murongo umwe. Umumarayika wa gatatu atangaza umuburo we n'ijwi riranga. “Nyuma y'ibyo,” ni ko Yohana yavuze, “nabonye undi mumarayika amanuka ava mu ijuru, afite ubutware bukomwe, maze isi imurikirwa n'ubwiza bwe.” Muri uko kumurikirwa, umucyo w'ubutumwa bwose uko ari batatu uhurijwemo.” The 1888 Materials, 803, 804.

Mushiki White agaragaza ko marayika wa gatatu ari wa marayika uvugwa mu Byahishuwe cumi n'umunani, kandi agaragaza ko marayika wa mbere n'uwa kabiri bagomba kugendana bahuje n'amateka y'ubuhanuzi ahagarariwe na marayika wa gatatu wo mu Byahishuwe cumi n'umunani. Bityo rero, ahuza kumanuka kwa marayika wa mbere ku wa 11 Kanama 1840 na 9/11, kandi

agaragaza ko marayika wo mu Byahishuwe cumi n’umunani ari “marayika wa gatatu.” Marayika wa gatatu ni uwa nyuma muri abo batatu, kandi ashushanywa n’uwa mbere; ni yo mpamvu Mushiki White atumenyesha ko umurimo wa marayika wa mbere wari umeze kimwe n’umurimo wa marayika wo mu Byahishuwe cumi n’umunani, kuko umurimo wa abo marayika bombi wari uwo “kumurikisha isi ikuzo ryawo.”

“inkuba ndwi zirindwi” zigereranya isobanurabigabanyijemo ry’ibyabaye mu mateka y’abamarayika ba mbere n’uwa kabiri, bikazongera kubaho mu mateka y’umumarayika wa gatatu. Guhumekerwa kw’Imana kwatuyoboye kugaragaza ko, iyo dushyize aya mateka hamwe “umurongo ku wundi”, ukumanuka k’umumarayika wa mbere mu 1840 guhuzwa n’ukumanuka kwe kuri 9/11. Ibi byerekana ubutumwa bw’igeragezwa bugomba kuribwa hamwe n’abahamya babiri, kandi bigahuza ugucika intege n’ikirango cya mbere.

“inkuba ndwi ndwi zirindwi” zigereranya igihe cy’ubuhanuzi gitangirana no gucika intege, kitarangirana no gucika intege kurushaho gukomeye.

Iyo umurongo w’ubuhanuzi werekana kumanuka kwa marayika wa mbere uhuje n’ukuza kwa marayika wa kabiri, bitanga “imiterere y’ukuri.” Ukuri gusobanurwa nk’intambwe eshatu, aho intambwe ya mbere n’iya nyuma ari imwe, naho intambwe yo hagati igahagararira ubugome bwo kwigomeka. Guhuza abamarayika babiri ba mbere n’uwo miterere bitanga imiterere igizwe na marayika wa mbere n’uwa kabiri, ikagaragaza marayika wa gatatu wo mu Byahishuwe cumi n’umunani, kandi marayika wa gatatu wo mu Byahishuwe cumi n’umunani ni ihuriro rya marayika wa mbere n’uwa kabiri.

Umumarayika wa gatatu wo mu Byahishuwe igice cya cumi n’umunani ugizwe n’amajwi abiri. Ijwi rya mbere ryarasohoye igihe inyubako zo mu mujyi wa New York zasenyukaga ku wa 9/11, kandi ijwi rya kabiri ryo mu murongo wa kane ni itegeko ryo ku Cyumweru. Mu gihe kiri hagati ya 9/11 n’itegeko ryo ku Cyumweru, umumarayika wa gatatu wo mu Byahishuwe igice cya cumi n’umunani ahagarariye ihuriro ry’umumarayika wa mbere n’uwa kabiri. Kubera ko ari ko biri, gukoresha amateka y’abo bamarayika bombi “umurongo ku wundi,” kugira ngo ahagararire amateka y’umumarayika wa gatatu wo mu Byahishuwe igice cya cumi n’umunani—ni uguhuza umumarayika wa mbere n’uwa kabiri, n’umumarayika wa mbere n’uwa kabiri.

Abamarayika babiri bagera ku gutenguha kwa mbere, kandi abo bamarayika bombi bafitanye isano y’ubuhanuzi, kandi bombi bafite ubutumwa bwo kugerageza buri mu kuboko kw’umumarayika. Ikimenyetso gikurikiraho gihagarariwe mu murongo ni ibisate bya Habakuki, bifitanye isano itaziguye n’ukuboko kw’Imana. Mu murongo w’umumarayika wa mbere, igishushanyo cyo mu 1843 cyakozwe muri Gicurasi 1842, kandi mu murongo w’umumarayika wa kabiri, nta gishushanyo cyariho. Igishushanyo cyari cyarangiyeye igihe umumarayika wa kabiri yageraga. Ikimenyetso cy’ibisate bya Habakuki mu murongo w’umumarayika wa kabiri ni ugukurwaho kw’ukuboko kw’Imana ku ikosa ryari mu mibare y’igishushanyo cyo mu 1843.

Ukuboko kwe kwatwikiriye ikosa ryari mu kimenyetso cy’inzira cya marayika wa mbere, kandi uko kuboko kwe kwavanweho kuri icyo kimenyetso cy’inzira nyir’izina, mu murongo wa marayika wa kabiri. Bityo rero, ikimenyetso cy’inzira cy’ameza ya Habakuki mu murongo ihwanyeye

ya marayika wa mbere n'uwa kabiri kigereranya intambwe ebyiri. Mu ntambwe ya mbere ukuboko kwe gutwikira ikosa, kandi ku iherezo ry'igihe cy'ikimenyetso cy'inzira cy'ameza ya Habakuki, avanaho ukuboko kwe. Igihe cyo gutinda cyatangiye no kuza kwa marayika wa kabiri, kandi igihe cyo gutinda kirangira buhoro buhoro, gitangirana no gukurwaho kw'ukuboko kwe. Ikimenyetso cy'inzira cy'ameza ya Habakuki kigereranya igihe kirangwa n'ukuboko kwa Kristo ku ntangiriro no ku iherezo.

Amaboko abiri agaragazwa ku gucika intege kwa mbere, kandi yombi afite ubutumwa bwo kugerageza bugomba kwakirwa no kuribwa. Hanyuma hatangira igihe cy'ubuhanuzi, gishushanya ukuri kw'ishingiro, gitangirana n'ukuboko kw'Imana gutwikira kigasozwa n'ukuboko Kwayo guhishura. Ikimenyetso gikurikiyeho ni inama yo mu nkambi ya Exeter, aho gutaka kwa mu gicuku gutandukanya kandi kweza abari gukurikira ukuboko kwa Kristo ngo binjire Ahera Cyane.

Igihe Kristo yimukiraga Ahera Cyane, yazamuye ukuboko kwe ku ijuru arahira ko igihe kitazaba kikiriho. icyo gihe yari amaze gushyiraho ikimenyetso ku "nkuba ndwi" zigereranya amateka y'abamarayika babiri ba mbere, yongeye kwisubiramo mu mateka y'umumarayika wa gatatu. Yashyizeho ikimenyetso ku "nkuba ndwi" nk'uko yari yashyizeho ikimenyetso ku buhanuzi bwa Daniyeli mu gice cya cumi na kabiri. Mu gice cya cumi na kabiri cya Daniyeli, ku ntangiriro y'igihe cya mbere mu bihe bitatu by'ikigereranyo, Kristo azamura amaboko yombi ayerekeza ku ijuru agatangaza ko, igihe gutatany ubwoko bw'Imana kuzaba kurangiye, abazahinduka "abagabo batangarirwa" bazezwa kandi bazamurwe nk'ituro. Imiterere y'abamarayika ba mbere n'uwa kabiri turimo gusuzuma ubu, mu buryo bw'ikigereranyo, igaragaza ukuboko kw'Imana muri buri ntambwe.

Iyo apfutse ukuri, bitera ugucika intege, kandi iyo akuyeho ukuboko kwe, havuka umucyo, kandi uwo mucyo ni wo mucyo w'ubutumwa bw'Induru yo mu Gicuku. Ugucika intege kwa mbere kugera ku gucika intege gukomeye kwitwaje umukono wa alufa na omega kandi kugaragazwa mu miterere y'ukuri. Intangiriro igereranya iherezo, kandi ikimenyetso cy'inzira kiri hagati y'uku gucika intege kubiri kigaragaza ingaruka zo gushyirwaho ikimenyetso no gukurwaho igifuniko kw'ameza ya Habakuki, ari byo gukurwaho igifuniko kw'inzira za kera za Yeremiya, kandi kigereranya urufatiro urusengero rwubakwaho mbere y'itegeko ryo ku Cyumweru, igihe urusengero rwuzuye ruzamurirwa hejuru y'imisozi yose. Ikimenyetso cy'inzira cyo hagati mu ijamba ry'ukuri kigereranya kwigomeka, kandi mu mateka agereranywa no gutandukanywa kwa nyuma kw'ingano n'urumamfu kigaragaza kwigomeka kw'abakobwa b'abapfapfa.

Ubugome bugaragazwa n'ikirango cyo mu nzira cy'ameza ya Habakuki bugaragazwa nk'ubugenda butera imbere, kuko atari ikirango kimwe cyo mu nzira, ahubwo ari igihe gifite intangiriro n'iherezo bisobanuwe neza, nk'uko bigaragazwa n'ukuboko kw'Imana. Ukuboko kw'Imana kuboneka kabiri ku gutenguha kwa mbere, kuko hariho abamarayika babiri, kandi bombi bafite ubutumwa mu maboko yabo. Ikirango gikurikiraho cyo mu nzira cy'ubugome gifite ukuboko kw'intangiriro n'ukw'iherezo, bityo na cyo kikaba gifite amaboko abiri mu biranga ubuhanuzi bwacyo. Ikirango cya gatatu cyo mu nzira cy'ugutenguha kukomeye kiranga Kristo azamura ukuboko kwe kandi arahira yerekeje mu ijuru, muri uwo murongo nyine aho ya nkuba ndwi zashyizweho ikimenyetso cyo kudahishurwa, nk'uko byari bimeze muri Daniyeli igice cya cumi na

kabiri. Kuri iyo ngingo nyine marayika arangirizaho imiterere y'ubuhanuzi y'abamarayika babiri ba mbere turimo gusuzuma ubu, ahagarika ikoreshwa ry'igihe cy'ubuhanuzi, kandi akishyira mu murongo ubangikanye wo mu gitabo cya Daniyeli, aho adazamura ukuboko kumwe, ahubwo azamura amaboko ye yombi.

Muri Daniyeli cumi na kabiri harimo ibihe bitatu by'ubuhanuzi bikurwaho ikimenyetso mu minsi y'imperuka, kuko ari byo bibaho ku bwoko bw'Imana mu minsi y'imperuka. Ikintu cya mbere kivugwa mu iyerekwa rya nyuma rya Daniyeli, risozwa mu buryo bukomeye, ni uko Daniyeli, uhagarariye ubwoko bw'Imana bw'insigarira, yari afite gusobanukirwa kw'ibyo bintu byombi n'iyerekwa. Ikintu cya nyuma cyanditswe na Daniyeli ni uburyo ukwiyongera k'ubumenyi kwakoreshejwe n'Intare yo mu muryango wa Yuda kugira ngo itange ububyutse n'ivugurura bya nyuma hagati mu bwoko bw'Imana, butandukanijwe nk'abafite gusobanukirwa. Ibyo abigeraho ashyira ikimenyetso ku bwoko Bwe, akuraho ikimenyetso ku "nkuba ndwi" zo mu Byahishuwe, bifitanye isano no gukuraho ikimenyetso ku "bihe bitatu" byo muri Daniyeli cumi na kabiri.

Igihe Yesu agaragaza ko ku iherezo ry'iminsi itatu n'igice y'ubuhanuzi yo gutatanya imbaraga z'ubwoko bw'Imana, "ibitangaza" byose byari kuba birangiye—aba agaragaza Nyakanga 2023, igihe iminsi itatu n'igice y'urupfu rwo mu mihanda yo mu Byahishuwe igice cya cumi na kimwe yari irangiye. Noneho ibitangaza byari kuba birangiye mbere y'itegeko ryo ku Cyumweru. Yashyize ikimenyetso kuri Nyakanga 2023, azamura atari ukuboko kumwe gusa, ahubwo amaboko yombi. Mu gukora atyo yari ashyize ikimenyetso ku iherezo ry'igihe cyo gutinda, nk'uko yabigenje igihe yavanaga ukuboko kwe ku ikosa ryo mu mateka y'Abamilerite. Gucika intege kwa mbere kwabaye ku wa 18 Nyakanga 2020, nk'uko kwashushanyijwe no gucika intege kwa mbere kw'Abamilerite, maze igihe cyo gutinda kiratangira gikomeza kugeza ubwo yaramburaga ukuboko kwe ubwa kabiri kugira ngo akoranye abantu be basigaye muri Nyakanga 2023.

Gutenguha kwa mbere kugereranywa n'ukuboko kw'Imana gutwikira ikosa, iryo ku ba Millerites ryari ukugaragaza umwaka wa 1843 aho kuba ku wa 22 Ukwakira 1844. Iryo gutenguha kugereranywa mu murongo wa cumi na kabiri w'igice cya cumi na kabiri. Gutenguha kwa mbere kugereranywa n'ukuboko Kwe gutwikira ikosa, kandi kwashushanyijwe n'aba Millerites bageze ku gutenguha kwa mbere. Ijambo riri mu murongo wa cumi na kabiri ni "arageraho." Hahirwa utegereza, kandi "akageraho" kuri 1335; hahirwa "ugeraho" ku gutenguha ko ku wa 19 Mata 1844. Ijambo ryahinduwe "arageraho" risobanura "gukoraho." Aba Millerites bagize gutenguha kwabo kwa mbere igihe umwaka wa 1843 wakoraga ku mwaka wa 1844. Umurongo wa cumi na kabiri wa Daniyeli cumi na kabiri ugaragaza gutenguha kwa mbere ko ku wa 19 Mata 1844, ariko by'umwihariko cyane kurushaho ugutenguha kwa mbere ko ku wa 18 Nyakanga 2020.

Igihe cy'ubuhanuzi cya mbere n'igihe cy'ubuhanuzi cya nyuma mu bihe bitatu bikurwaho ikimenyetso mu gihe cy'imperuka, ubwo ubumenyi bwiyongera kandi bugasohozza itandukanywa rya nyuma ry'ingano n'urumamfu, bityo bikagaragaza ikurwaho ry'ikimenyetso ku mucyo w'ubuhanuzi ushyira ikimenyetso ku bihumbi ijana na mirongo ine na bine, ni cyo gihe kimwe cy'ubuhanuzi.

Igihe cya mbere kivugwa mu murongo wa karindwi ni iherezo ryo gutatanywa kw'iminsi itatu n'igihe yo mu Ibyahishuwe cumi na kimwe, mu kwezi kwa Nyakanga 2023, kandi igihe kivugwa mu murongo wa cumi na kabiri ni intangiriro y'uko gutatanywa nyine ku wa 18 Nyakanga 2020. Alufa na Omega bari barashyize ikimenyetso ku mateka y'inkuba ndwi yo muri Daniyeli cumi na kabiri, nk'amateka atangirira ku gutenguha ko ku wa 18 Nyakanga 2020 kandi agasozwa n'iminsi itatu n'igihe y'ishusho nyuma yaho, mu kwezi kwa Nyakanga 2023. Ikindi gifite akamaro nk'ako ni uko, igihe Alufa na Omega bashyiragaho ikimenyetso cy'intangiriro n'iherezo by'igihe cya nyuma cyo gutinda, atazamura ukuboko kumwe gusa, ahubwo yazamuye amaboko ye yombi ayerekeje mu ijuru kandi arahira Uhoraho uhoraho iteka ryose.

Umwana w'Imana ari na we mwana w'umuntu ararahira isezerano imbere ya Data, aho nyine iherezo rikomeye ry'inkuru y'ubwoko bw'isezerano bw'Imana ryatangiriye, igihe Kristo yahamagaye bwa mbere Aburahamu amuha isezerano, hanyuma akarikomeza arihamishije indahiro. Kura inkweto zawe, kuko uhagaze ahantu hera!

Inyuguti yo hagati muri izo nyuguti eshatu z'ubuhanuzi si ikindi uretse isohozwa rya omega ry'igihe cy'ubuhanuzi cy'isezerano cya Abram na Pawulo cy'imyaka 430, nk'uko kigereranywa n'imyaka 1290 yo mu murongo wa cumi n'umwe. Uwo murongo, iyo wegerejwe hakoreshejwe gusobanukirwa kw'Abamillerite, wagaragaje igihe cy'imyaka mirongo itatu cyo gutegurira ubupapa, hanyuma hagakurikiraho imyaka 1260 y'itotezwa rya gipapa. Imyaka 430 ya Abram ugereranywa uburetwa no kubohorwa mu ishyamba runaka, bifatanyije n'uko imyaka mirongo itatu ya mbere ugereranywa uwiteka yinjirana isezerano na Abram. Imyaka mirongo itatu yo gutegurira abatambyi yatangiye mu 1989, mu gihe cy'imperuka, kandi iyo myaka mirongo itatu irangirira ku itegeko ryo ku cyumweru, igihe umurongo ugaragaza ko ikizira giteza umusaka cyari gushyirwaho, kandi kikazahita gitoteza ubwoko bw'Imana imyaka 1260 y'ikigereranyo, ihura n'amezi 42 y'ikigereranyo ya Yohana yo mu Ibyahishuwe cumi na bitatu.

Umurimo w'ivugurura w'abihumbi ijana na mirongo ine na bine watangiye mu mwaka wa 1989, ubwo uwiteka yatangiraga umurimo we wo gutegura ubutambyi buzaba bukora mu gihe cy'akaga ka nijoro ry'ijoro rwagati, gatangira ku itegeko ryo ku Cyumweru. Alufa na Omega yahagaze ku mazi ya Hidekeli arambura amaboko Ye yombi ayerekeza mu ijuru, arahira yuko igihe gutatanywa kuva ku wa 18 Nyakanga 2020 kugeza muri Nyakanga 2023 kuzaba kuzuye, ibitangaza bifitanye isano n'umurimo wa Kristo wo guhuza Ubumana Bwe n'ubumuntu bizaba birangiye.

Iyi ni yo mvugo nyene yo mu gice ca cumi, mu rutonde rw'inkuba indwi, kuko atarangirije ng'aho gusa ikoreshwa ry'igihe mu buhanuzi, ahubwo yanerekanye ko mu minsi yo kuvuza inzamba igira indwi, ubwiru bw'Imana bwari kuzoba burangijwe. Igice gihwanye na co muri Daniyeli 12 cerekana ko igihe gusanzara kwarangiraga muri Nyakanga 2023, kurangiza gushinga ikidodo ku bwoko bw'Imana na kwo kwari kurangira, nk'uko bigaragazwa no kuvuza inzamba igira indwi kwahuriranye n'uko Kristo yadugije ukuboko kwiwe akarahira muri ayo masomo yompi ahwanye.

Igihe cya mbere cy'ubuhanuzi n'igihe cya nyuma cy'ubuhanuzi cy'ubutumwa bw'incuro eshatu bwo muri Daniyeli cumi na kabiri bifite ikimenyetso cya alufa na omega. Igihe cya mbere cyo mu murongo wa karindwi kigaragaza iherezo ry'icyo gihe nyirizina umurongo wa cumi na kabiri

werekana ko gitangiriraho. Hagati y'imirongo ya karindwi n'uwa cumi na kabiri hagereranywa amateka y'igihe cy'imperuka, guhera mu mwaka wa 1989 kugeza igihe cy'iherezo ry'igihe cy'imbabazi. Hagati y'igihe cya alufa cyo mu murongo wa karindwi n'amateka ya omega yo mu murongo wa cumi na kabiri, hagereranywa kwigomeka kwa nyuma kwa muntu, kuva ku itegeko ryo ku Cyumweru kugeza aho Mikayeli ahagurukira; kandi ibyo bigereranywa muri icyo gice nyirizina aho Mikayeli ahagurukira.

Ubugome bwo mu gihe cyo hagati, ahanini ni amateka yo ku ruhande rw'inyuma y'ubwigomeke; ariko imyaka mirongo itatu ya mbere ni amateka yo ku ruhande rw'imbere y'itegurwa ry'abatambyi bari mu guhangana kutaziguye n'imbaraga zo hanze zigereranywa n'igihe cya 1260 gikurikiraho.

Igihe cyo hagati kigereranya ubugome bwo kwigomeka bw'inyuguti ya cumi na gatatu y'inyuguti z'Igiheburayo, kandi gihuzwa n'iby'imbere kuko kigaragaza intambara ya nyuma y'impaka ikomeye ku mubumbe w'isi, igihe igihe cy'imbabazi kigisatiriye kurangira. Uku guhuriza hamwe iby'inyuma n'iby'imbere na ko ni ubutumwa bw'iyerekwa rya nyuma rya Daniyeli, rigereranywa n'uruzi Hidekeli n'ibice bitatu byaryo na byo bitwaje ikimenyetso cya Alufa na Omega, kandi byubakiye ku miterere y'ukuri. Igice cya mbere n'icya nyuma bivuga ku gushyirwaho ikimenyetso kw'ubwoko bw'Imana, bugaragazwa nk'inyenyeri zirabagirana iteka ryose. Igice cyo hagati cy'ukwigomeka kigaragaza amateka nk'ayo agaragazwa mu murongo wa cumi n'umwe hamwe n'imyaka 1290, ari na wo murongo wo hagati muri icyo miterere nyine.

Iyo Kristo akoresha ukuboko Kwe mu miterere y'ubuhanuzi, guhagararira ukuri kwinshi, ariko kandi kugahagararira inzira ayobora ubwoko Bwe kunyuramo. Ihishurirwa rya Yesu Kristo ryatangiyeye gukurwaho ibimenyetso muri Nyakanga 2023. Uko gukurwaho ibimenyetso gukubiyemo no gukurwaho ibimenyetso ku nkuba ndwi no ku butumwa bwa Daniyeli nk'uko bigaragazwa mu gice cya cumi na kabiri. Gukurwaho ibimenyetso bibera mu mateka ahishwe yo ku murongo wa mirongo ine, yatangiye mu 1989 kandi agasozwa n'itegeko ryo ku Cyumweru. Muri ayo mateka ubwoko bw'Imana buzashyirwaho ikimenyetso, kandi bushyirwaho ikimenyetso no gusukwa kwa Mwuka Wera. Isukwa rya nyuma rya Mwuka Wera rigaragazwa mu gice cya munani cy'Ibyahishuwe, aho rigereranywa n'ikimenyetso cya karindwi, bityo kikaba n'icya nyuma. Intare yo mu muryango wa Yuda yanesheje mu gice cya gatanu kugira ngo ifungure igitabo gifatanyishijwe ibimenyetso birindwi.

Ikimenyetso cya gatandatu cyazamuye ikibazo ku iherezo ry'igice cya gatandatu, kibaza uti ni nde uzashobora guhagarara muri cya gihe ubwo hatakiriho ubuhuza ku bw'icyaha.

Kuko umunsi ukomeye w'uburakari bwe uje; kandi ni nde uzashobora guhagarara?
Ibyahishuwe 6:17.

Igice gikurikiraho, cyangwa twavugaga umurongo ukurikiraho, gitangiza iyamazwa ry'abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine n'imbaga nyamwinshi bateranirizwa mu bwami bw'Imana mu gihe cy'akaga k'itegeko ryo ku Cyumweru. Abo bihumbi ijana na mirongo ine na bine ni bo gisubizo cy'ikibazo cy'ikimenyetso cya gatandatu. Nuko rero, bamaze kugaragazwa mu gice cya karindwi, igice cya munani kigaragaza ko ikimenyetso cya karindwi kandi cya nyuma gikurwaho.

Nuko amaze kumena ikimenyetso cya karindwi, habaho ituze mu ijuru nk'iry'igihe cy'igice cy'isaha. Mbona abamarayika barindwi bahagarara imbere y'Imana; bahabwa amahembe arindwi. Haza undi mumarayika ahagarara ku gicaniro, afite icyotero cy'izahabu; ahabwa imibavu myinshi, kugira ngo ayitambirane n'amasengesho y'abera bose ku gicaniro cy'izahabu cyari imbere y'intebe y'ubwami. Umwotsi w'imibavu, wazamukanaga n'amasengesho y'abera, uzamukana ujya imbere y'Imana uvuye mu kuboko k'umumarayika.

Marayika afata icyotero, acyuzuzwa umuriro wo ku gicaniro, maze awujugunya mu isi; nuko habaho amajwi, n'inkuba, n'imirabyo, n'igishyitsi cy'isi. Ibyahishuwe 8:1–5.

“Umuriro,” ugaragazwa muri Yesaya igice cya gatandatu nk’“ikara ryaka,” Sister White akaba awuvuga ko ari ikimenyetso cyo kwezwa, ukurwa ku gicaniro maze ugatererwa ku isi. “Umuriro” wavuye mu ijuru kuri Pentekote wagaragajwe nk’indimi z’“umuriro.” “Umuriro” ni wo Intumwa y’Isezerano ikoresha kweza bene Lewi.

“Urushi rweko ruri mu kuboko kwe, kandi azeza neza igorofa rye, kandi ingano ze azazikoranyiriza mu kigega.’ Matayo 3:12. Iki cyari kimwe mu bihe byo kwezwa. Binyuze mu magambo y’ukuri, umushishito watandukanywaga n’ingano. Kubera ko bari abanyabusa cyane kandi biyita abakiranutsi ku buryo batashoboraga kwemera gukosorwa, kandi bakunda isi cyane ku buryo batashoboraga kwemera imibereho yo kwicisha bugufi, benshi bateye Yesu umugongo. Benshi baracyakora ikintu nk’icyo na n’ubu. Uyu muni, imitima y’abantu iri kugeragezwa nk’uko abo bigishwa bageragejwe mu isinagogi y’i Kaperinawumu. Iyo ukuri kugejwe ku mutima, babona ko imibereho yabo idahuye n’ubushake bw’Imana. Babona ko bakeneye guhinduka rwose ubwabo; ariko ntibababashakira kwemera umurimo wo kwiyanga. Ni cyo gituma barakara iyo ibyaha byabo bishyizwe ahagaragara. Bagenda bababaye kandi barakajwe, nk’uko ba bigishwa basize Yesu binuba bati, ‘Iri jambo rirakomeye; ni nde ushobora kuryumva?’” *The Desire of Ages*, 392.

Umuriro ni wo wamanutse ku gitambo cya Eliya, nk’uko byagenze no ku gitambo cya Gideyoni cyatambiwe marayika. “Umuriro” wo kwezwa ni Ijambo ry’Imana, kuko guhindurwa uwera ari ukwezwa n’Ijambo ryayo. “Umuriro” ujugunywa ku isi igihe ikimenyetso cya karindwi gikuwemo ugaragaza guhabwa imbaraga kw’ubutumwa bw’ubuhanuzi bushyirwa ahagaragara mu minsi y’imperuka, mu gihe cyo kuvuza impanda ya karindwi, mu isohozwa rya nyuma kandi ritunganye ry’ibyabaye bishushanywa n’inkuba ndwi kandi byemezwa n’ibihe bitatu by’ubuhanuzi byo muri Daniyeli cumi na kabiri byari bifunzwe kugeza mu minsi y’imperuka.

Ihishurwa rya Yesu Kristo rikurwaho ikimenyetso gato mbere y’iherezo ry’igihe cy’igeragezwa cy’umuntu—rikubiyemo gukurwaho ikimenyetso kuri ya nkuba ndwi, gukurwaho kwa kashe ya karindwi, gukurwaho ikimenyetso kuri Daniyeli igice cya cumi na kabiri, no gukurwaho ikimenyetso ku mateka yari yarahishwe yo mu murongo wa mirongo ine wa Daniyeli igice cya cumi na kimwe, ari yo mateka nyir’izina marayika yabajijemo wa Muntu wari wambaye imyenda y’ibitare yera icyo iherezo ry’ibyo bitangaza ryari kuzaba cyo.

Umuntu wari wambaye imyenda y’igitani arasubiza ati—Nimugera ku musozo w’igihe cyo gutinda muri Nyakanga 2023, muzaba mwinjiye mu mateka yo gushyirwaho ikimenyetso kw’abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine.

Yanakomeje kuvuga kandi ko—ku mpera y'iminsi itatu n'igice y'ikigereranyo ivugwa mu Ibyahishuwe igice cya cumi n'imwe, ubutumwa bw'ubuhanuzi buva mu gitabo cya Daniyeli bwari kuzakurwaho ikimenyetso, nk'uko byashushanywaga n'igihe cy'imperuka mu mwaka wa 1798. Ukuri kwari kuzakurwaho icyo kimenyetso icyo gihe, ku mpera y'iminsi itatu n'igice y'ikigereranyo, kwari kuboneka muri ya mirongo icyenda y'igitabo cya Daniyeli ubwayo igaragaza kandi igasobanura ishyirwaho ry'ikimenyetso no gukurwaho kwacyo ku gitabo cya Daniyeli.

Tuzakomeza ibi bintu mu ngingo ikurikira.

“Igihe Kristo yazaga kuri iyi si, imigenzo yari yarahererekanyijwe ikava ku gisekuru ikajya ku kindi, n'ubusobanuro bwa kimuntu bw'Ibyanditswe, byahishe abantu ukuri nk'uko kuri muri Yesu. Ukuri kwari kurundamiwe munsu y'umusozi w'imigenzo. Ubusobanuro bw'umwuka bw'inyandiko zera bwari bwarazimiye; kuko mu kutizera kwabo abantu bakingiranye urugi rw'ubutunzi bwo mu ijuru. Umwijima wari utwikiriye isi, kandi abantu bari bibasiwe n'umwijima mwinshi. Ukuri kwarebaga hasi kuva mu ijuru kukareba isi; ariko nta hantu hagaragaye ikimenyetso cy'ubumana. Umwijima umeze nk'igitambaro cy'urupfu wari ukwiye isi yose.”

“Ariko Intare yo mu muryango wa Yuda yaratsinze. Yafunguye ikimenyetso cyari gifunze igitabo cy'amabwiriza y'Imana. Isi yemerewe kubona ukuri kutunganye, kutavangiye na gato. Ukuri ubwako kwaramanutse kugira ngo gukureho umwijima no guhangana n'ikinyoma. Umwigisha yatumwe ava mu ijuru azanye umucyo wagombaga kumurikira umuntu wese uza mu isi. Hari abagabo n'abagore bashakaga cyane ubumenyi, ijambo rikomeye ry'ubuhanuzi, maze ubwo ryazaga, ryari nk'umucyo urabagirana ahantu hijimye.” Spalding Magan, 58.

“Abanditsi n'Abafarisayo bavugaga ko basobanura Ibyanditswe, ariko bakabisobanura bakurikije ibitekerezo byabo bwite n'imigenzo yabo. Imihango yabo n'amahame yabo yarushagaho gukara no gusaba byinshi cyane. Mu busobanuro bwabyo bw'umwuka, Ijambo ryera ryabereye abantu nk'igitabo gifatanyirijwe ikimenyetso, gifunze ngo batabasha kurisobanukirwa.” Signs of the Times, May 17, 1905.